

Kötü Huyların İlacı

Kötü huyların hepsi için müşterek ilâc, hastalığı ve zararını ve sebebini ve zıddını ve ilâcın fâidesini bilmektir. Sonra, bu hastalığı kendinde teşhîs etmek, aramak, bulmak gelir. Bu teşhîsi kendi yapar. Yâhud bir âlimin, rehberin bildirmesi ile anlar. Mü'min, mü'minin aynasıdır. İnsan kendi kusûrlarını zor anlar. Güvendiği arkadaşına sorarak da, kusûrunu öğrenir. Sâdık olan dost, onu tehlikelerden, korkulardan muhâfaza eden kimsedir. Böyle bir arkadaş bulmak çok müşkildir. Bunun içindir ki, İmâm-ı Şâfi'î:

Sâdık dost ve hâlis Kimyâ
az bulunur, hiç arama! buyurdu.

Hazret-i Ömer "radiyallahü anh" de,

Arkadaşım aybıma uyardı beni,
kardeşlik sünnetinin budur temeli! buyurdu.

Düşmanlarının kendisine karşı kullandıkları kelimeler de, insana ayblarını tanıtmaya yarar. Çünkü düşman, insanın ayblarını arayıp, yüzüne çarpar. İyi arkadaşlar ise, insanın ayblarını pek görmezler. Birisi İbrâhîm Edhem hazretlerine, aybını, kusûrunu bildirmesi için yalvarınca, seni dost edindim. Her hâlin, hareketlerin, bana güzel görünüyor. Aybını başkalarına sor dedi. Başkasında bir ayb görünce, bunu kendinde aramak, kendinde bulursa, bundan kurtulmaya çalışmak da, kötü huyların ilâclarındandır. (Mü'min mü'minin aynasıdır) hadîs-i şerîfinin ma'nâsı budur. Ya'nî, başkasının ayblarında, kendi ayblarını görür. İsâ aleyhisselâma, bu güzel ahlâkını kimden öğrendin dediklerinde, (Bir kimseden öğrenmedim. İnsanlara bakdım. Hoşuma gitmiyen huylarından ictinâb etdim. Beğendiklerimi ben de yaptım) buyurdu. Lokman hakîme, (Edebi kimden öğrendin) dediklerinde, (Edebsizden!) dedi.

Selef-i sâlihînin, Eshâb-ı kirâmın, Velîlerin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in" hayât hikâyelerini okumak da, iyi huylu olmağa sebep olur.

Kendinde kötü huy bulunan kimse, buna yakalanmanın sebebini araştırmalı, bu sebebi yok etmeğe, bunun zıddını yapmağa çalışmalıdır. Kötü huydan kurtulmak, bunun zıddını yapmak için çok uğraşmak lâzımdır. Çünkü, insanın alıştığı şeyden kurtulması müşkildir. Kötü şeyler nefse tatlı gelir.

Kaynak: İslam Ahlakı / Sayfa 15-16